

Health and Care
Research Wales
Evidence Centre
Canolfan Dystiolaeth
Ymchwil Iechyd a
Gofal Cymru

Pa ymyriadau sy'n effeithiol ac yn gost- effeithiol er mwyn cefnogi iechyd a lles pobl ordew ar restrau aros gofal iechyd? Adolygiad Cyflym

Tachwedd 2024

GIG
CYMRU
NHS
WALES | Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

Ymchwil Iechyd
a Gofal Cymru
Health and Care
Research Wales

Ariennir gan
Lywodraeth Cymru
Funded by
Welsh Government

Cynhaliwyd yr adolygiad gan Gwasanaeth Tystiolaeth Iechyd Cyhoeddus Cymru

Cyfranwyr yr Adroddiad

Tîm Adolygu

Toby Ayres, Jordan Everitt, Alesha Wale, Chukwudi Okolie, Amy Fox-McNally, Helen Morgan, Hannah Shaw

Ystyriaethau Economaidd

Rhiannon Tudor Edwards, Jacob Davies

Cyngor Methodolegol

Ruth Lewis

Tîm y Ganolfan Dystiolaeth

Adrian Edwards, Ruth Lewis, Alison Cooper, Micaela Gal a Liz Doe yn ymwneud ag ymgysylltu â rhanddeiliaid, adolygu adroddiadau a golygu.

Partneriaid Cyhoeddus

Praveena Pemmasani a Libby Humphris

Rhanddeiliaid

Enzo Battista-Dowds, Maria Cole a Megan Elliot

Adolygiad wedi'i gyflwyno i'r Ganolfan Dystiolaeth: Rhagfyr 2023

Cyfarfod ymgynghori â Rhanddeiliad: 26 Mehefin 2024

Adroddiad terfynol wedi'i gyhoeddi gan y Ganolfan Dystiolaeth: Tachwedd 2024

Dylid dyfynnu'r adolygiad hwn fel: Canolfan Dystiolaeth Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru. Pa ymyriadau sy'n effeithiol ac yn gost-effeithiol er mwyn cefnogi iechyd a lles pobl ordew ar restrau aros gofal iechyd? Adolygiad Cyflym (RR0033). Tachwedd 2024.

Ymwadiad: Safbwyntiau'r awduron sy'n cael eu mynegi yn y cyhoeddiad hwn, nid Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru o reidrwydd. Mae Canolfan Dystiolaeth Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru ac awduron y gwaith hwn yn datgan nad oes unrhyw wrthdaro buddiannau

Pa ymyriadau sy'n effeithiol ac yn gost-effeithiol er mwyn cefnogi iechyd a lles pobl ordew ar restrau aros gofal iechyd? Adolygiad Cyflym

Rhif yr adroddiad RR0033 (Tachwedd 2024)

CRYNODEB GWEITHREDOL

Beth yw Adolygiad Cyflym?

Mae ein Hadolygiadau Cyflym (RR) yn defnyddio amrywiad ar y dull adolygu systematig, gan dalfyrru neu hepgor rhai cydrannau i gynhyrchu'r dystiolaeth i hysbysu rhanddeiliaid yn brydlon gan gadw sylw at ragfarn ar yr un pryd.

Ar gyfer pwy mae'r crynodeb hwn?

Cafodd y cwestiwn ei gynnig gan Wasanaeth Rheoli Pwysau Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg.

Cefndir / Nod yr Adolygiad Cyflym

Ar hyn o bryd, mae 'na alw sylweddol ar wasanaethau rheoli pwysau haen 3, gydag unigolion yn aros rhwng tair a phum mlynedd i ddefnyddio'r gwasanaethau hyn mewn rhannau o Gymru. Nod yr adolygiad cyflym hwn oedd nodi a syntheseiddio'r dystiolaeth ar gyfer effeithiolrwydd strategaethau graddol er mwyn cefnogi iechyd a lles unigolion ar y restrau aros, gyda ffocws ar ymyriadau ymarferol ac effeithlon o ran adnoddau a all gael ei weithredu o fewn cyfyngiadau gofal iechyd.

Canlyniadau'r Adolygiad Cyflym

Diweddarwch y sylfaen dystiolaeth

- Cynhaliwyd y chwiliadau llenyddiaeth ym mis Gorffennaf 2024, ac roeddent yn cynnwys astudiaethau a gyhoeddwyd rhwng 2017 a 2024.

Graddfa'r sail dystiolaeth

- Cafodd saith astudiaeth eu cynnwys yn yr adolygiad cyflym: dau hap-dreial rheoledig (RCT), treial rheoledig arferol, astudiaeth cyn ac ar ôl (a oedd hefyd yn cynnwys y grwp cymharu gofal arferol o astudiaeth flaenorol), a thair astudiaeth cyn ac ar ôl heb eu rheoli.
- Cynhaliwyd astudiaethau mewn ystod o wledydd, gan gynnwys Canada (n=2), Twrci (n=2), Awstralia (n=1), yr Almaen (n=1), a Sbaen (n=1).
- Roedd yr astudiaethau yn ymchwilio i ymarfer corff, cwnsela gweithgarwch corfforol, addysg ac ymyriadau cynsefydlu ar sail negeseuon testun ymysg pobl sy'n aros am lawdriniaeth.

Canfyddiadau allweddol o'r dystiolaeth

- Ni wnaeth yr adolygiad cyflym hwn adnabod unrhyw astudiaethau a oedd yn asesu effeithiolrwydd ymyriadau a allai gael eu gweithredu neu eu huwchraddio o fewn cyfyngiadau adnoddau gwasanaethau rheoli pwysau haen 3 arferol yng Nghymru. Roedd angen adnoddau a mewnbwn gan weithwyr proffesiynol gofal iechyd ar y rhan fwyaf o astudiaethau. Cawsant eu cynnal wyneb yn wyneb mewn lleoliadau gofal iechyd, neu o bell drwy ddull fideogynadledda.
- Roedd pob astudiaeth yn asesu cleifion gordew ar restr aros am lawdriniaeth. Doedd yr un astudiaeth yn cynnwys poblogaeth cleifion gordew a oedd ar restrau aros am wasanaethau rheoli pwysau haen 3.
- Ar y cyfan, nid ydym yn hyderus iawn yn y dystiolaeth gan fod y rhan fwyaf o'r astudiaethau o ansawdd methodolegol gwael. Cafodd y rhan fwyaf o ddulliau ymyrraeth eu hasesu gan un astudiaeth un unig, roedd y rhan fwyaf o astudiaethau yn cynnwys nifer fach o gyfranogwyr. Yn ogystal, roedd tri ymyrraeth yn asesu dichonoldeb gweithredu ymyrraeth, yn hytrach na'i effeithiolrwydd.

- **Ymyriadau ymarfer corff:** Bu i'r canfyddiadau o bedair astudiaeth (dwy RCT, un treial rheoledig arferol ac un astudiaeth cyn ac ar ôl (gyda grwpiau cymharu o astudiaeth flaenorol)) ddangos rhywfaint o dystiolaeth o welliant yn ansawdd bywyd a mesurau anthropometrig. Er hyn, prin iawn oedd y dystiolaeth i nodi gwelliannau i ddeilliannau swyddogaethol (h.y. blinder a'r gallu i gerdded). Roedd dyluniadau'r astudiaethau, yr ymyriadau a'r dulliau mesur deilliannau yn amrywiol iawn, sy'n golygu mai prin iawn yw'n hyder cyffredinol yn y canfyddiadau.
- **Roedd ymyriadau cynsefydlu seiliedig ar negeseuon testun, ymyriadau addysgol cyn llawdriniaeth ac ymyriadau cwnsela gweithgarwch corfforol yn dibynnu ar ganfyddiadau o astudiaethau ansawdd isel unigol. Roedd rhai o'r ymyriadau hyn yn dangos gwelliannau i ansawdd bywyd, lles meddyliol a mesurau anthropometrig cyfranogwyr.**
- Ni welsom unrhyw arfarniadau economaidd i'n helpu i bennu cost-effeithiolrwydd ymyriadau.

Goblygiadau polisi ac ymarfer

- Er nad oes gennym lawer o hyder yn y dystiolaeth, mae rhagor o dystiolaeth o safon well ar gael, gan gynnwys dwy RCT, sy'n awgrymu mai ymyriadau ymarfer corff allai gefnogi ansawdd bywyd pobl ordew sy'n aros am lawdriniaeth. **Gellid ystyried y dystiolaeth hon i raddau fel tystiolaeth sy'n llywio ymyriadau mewn ymarfer. Er hyn, dylai'r rhai sy'n dylunio ymyriadau ystyried y boblogaeth a'r lleoliad ble maen nhw'n cael eu rhoi ar waith.**
- O ran gwasanaethau rheoli pwysau a gordewdra, dylai dyraniad adnoddau sicrhau bod modd **cynnal ac arfarnu astudiaethau cadarn a chynnal arfarniadau economaidd** ynghylch ymyriadau i'r rhai sy'n aros am wasanaethau rheoli pwysau a gordewdra. O ystyried y cyfyngiadau presennol o ran adnoddau gofal iechyd, gall fod yn fuddiol ystyried **dichonoldeb yr ymyriadau, a pha mor rhydd fyddai eu huwchraddio** wrth eu dylunio.

Goblygiadau'r gwaith ymchwil a bylchau yn y dystiolaeth

- Ni nodwyd unrhyw astudiaethau yn y DU, sy'n golygu nad yw'n glir a oedd y canfyddiadau yn berthnasol i leoliadau gofal iechyd yn y DU.
- Doedd yr un astudiaeth yn canolbwyntio'n benodol ar ymyriadau cyfnod byr heb lawer o adnoddau, fyddai modd eu huwchraddio, o fewn cyfyngiadau gwasanaethau rheoli pwysau ar hyn o bryd.
- Roedd y rhan fwyaf o'r astudiaethau yn asesu cleifion a oedd yn aros am lawdriniaeth bariatrig, nid y rhai ar restrau aros am wasanaethau rheoli pwysau haen 3.
- Prin iawn yw'r sail dystiolaeth am effeithiau'r ymyriadau ar les meddyliol.
- Doedd yr un astudiaeth yn cynnwys deilliannau ymgysylltiad cyfranogwyr er mwyn eu cynnwys yn yr adolygiad hwn.
- Doedd yr un astudiaeth yn arfarnu cost-effeithiolrwydd yr ymyriadau.
- Roedd y rhan fwyaf o'r astudiaethau yn rhai safon isel, gyda chyfyngiadau methodolegol ac adrodd sylweddol. Golyga hyn bod dibynadwyedd y canfyddiadau yn isel hefyd.

Ystyriaethau Economaidd

- Ceir diffyg tystiolaeth economaidd o ran effaith gweithredu ymyriadau i gefnogi iechyd a lles pobl ordew ar restrau aros am ofal iechyd.
- Mae gordewdra yn fater iechyd cyhoeddus sylweddol a chyffredin yng Nghymru, sy'n arwain at gostau mawr. Mae gordewdra yn costio £73 miliwn i GIG Cymru bob blwyddyn. Os yw cyfraddau pobl dros bwysau a gordew yn parhau i gynyddu yn unol â thueddiadau diweddar, erbyn 2050, bydd y gost i GIG Cymru yn £465 miliwn y flwyddyn, gyda chost o £2.4 biliwn i'r gymdeithas ehangach a'r economi.

Darllenwch yr adroddiad llawn

Sicrwydd tystiolaeth: Aseswyd sicrwydd tystiolaeth ar gyfer yr adolygiad hwn gan ddefnyddio dull GRADE (Sgôr Argymhelliad, Asesiad, Datblygiad ac Arfarniad). (<https://www.gradeworkinggroup.org/>)

Canolfan Dystiolaeth Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru

Mae ein timau ymroddedig yn cydweithio â Llywodraeth Cymru, y Gwasanaeth Iechyd, gofal cymdeithasol, sefydliadau ymchwil a'r cyhoedd i ddarparu ymchwil hanfodol i fynd i'r afael â heriau iechyd a gofal cymdeithasol sy'n wynebu Cymru.

Wedi'i hariannu gan Lywodraeth Cymru, drwy Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru, mae'r Ganolfan Dystiolaeth yn ateb cwestiynau allweddol i wella polisi a darpariaethau iechyd a gofal cymdeithasol ledled Cymru.

Ynghyd â'n partneriaid cyd-weithio, rydym ni'n cynnal adolygiadau o dystiolaeth bresennol ac ymchwil newydd, i lywio anghenion polisi ac ymarfer, gan ganolbwyntio ar sicrhau budd y byd go iawn a budd cyhoeddus sy'n cyrraedd pawb.

Cyfarwyddwyr: Yr Athro Adrian Edwards

Cyfarwyddwyr Cyswllt Dr Alison Cooper, Dr Natalie Joseph-Williams, Dr Ruth Lewis

@tystiolaethcym

healthandcareevidence@cardiff.ac.uk

www.researchwalesevidencecentre.co.uk/cy